Recenzii

Pr. Cristian Muntean, *Înțelesuri ale Evanghelei,* Editura Agnos, Sibiu, 2016.

Pr. drd. Felix Bicazan

În anul 2016 a apărut la Editura Agnos din Sibiu, cu binecuvântarea ÎPS Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, a douăsprezecea carte a Preotului Doctor Cristian Munteanu, „Înțelesuri ale Evangheliei". Autorul este poet și eseist, doctor în teologie al Facultății de Teologie din Oradea, membru al Uniunii Scriitorilor din România și preot la Biserica Adormirii Maicii Domnului din Brașov. Acesta are numeroase colaborări cu publicații de teologie și de literatură: „Revista Teologică", „Telegraful Român", „Ortodoxia", „Biserica Ortodoxă Română", Mișcarea literară", „Caligraf" ș.a.

Cartea ,,Înțelesuri ale Evangheliei" cuprinde 35 de eseuri vorbite în duminici și sărbători, având un cuvânt de introducere semnat de părintele Constantin Necula, domnia sa semnând și textul de pe coperta posterioară a cărții, unde ne dezvăluie că, „legați unul de altul printr-o prietenie veche, constat de fiecare dată că Părintele Cristian te reîmprietenește cu el și cu Dumnezeul cel Viu". În „Nota autorului" am redescoperit sinceritatea și modestia profesorului meu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea, afirmând de această dată despre cartea de față că „se dorește a fi doar un mod de a înțelege Scripturile și, poate, de a le putea trăi ca experiență de viață".

Cele 250 de pagini nu sunt o lectură grea, pentru care ai avea nevoie să stai cu dicționarul lângă tine. Capitolele curg fluent și, cu fiecare capitol pe care îl ci-

tim simțim că urcăm o treaptă în cunoaștere. Înțelegem Sfânta Evanghelie prin ochii unui om, unui creștin, unui soț, unui tată, unui om de cultură, un om al Bisericii. Autorul ni se dezvăluie ca fiind un preot ortodox autentic, care își asumă ascultarea de conducător, de sfințitor și de învățător. Cartea e străbătută de un fior de dragoste și de durere pentru omul contemporan, om care are perspectiva unei bune stări materiale într-o epocă postmodernistă, în care tehnologia ne însingurează, îndepărtându-ne de aproapele.

Predicile au un caracter practic, aducându-ne în atenție cuvintele Mântuitorului Hristos, care ne dorește frați ai săi și fii ai Luminii. Putem crește în Lumină, ne putem face părtași de ea prin dragostea față de aproapele, concretizată în autentica noastră empatie în familie, în biserică și în comunitate. Atitudinea Părintelui Cristian Munteanu este puternic înrădăcinată în înțelepciunea Sfinților Părinți, pe care îi citează cu naturalețea omului care și i-a însușit. Îi regăsim în paginile cărții pe sfinții: Vasile Cel Mare, Ioan Gură de Aur, Porfirie, Ioan Damaschin, Nicodim Aghioritul, Paisie Aghioritul, Ioan Scărarul, pe sfinții Patericului, dar și pe Părinții Bisericii: Mitropolitul Bartolomeu Anania, Fericitul Augustin, Mitropolitul Hierotheos Vlachos, Părintele Teofil Părăian, Părintele Sofian Boghiu, părintele Arsenie Papacioc, Părintele Andrei Scrima, Preot Ioan Pintea, Preot Virgil Gheorghiu și pe scriitorii: Nicolae Steinhardt, filosoful Blaise Pascal, Saint Exupery, Noica Constantin, Feodor Dostoievski, Acad. Ioan Aurel Pop, filosoful japonez Francis Fukuyama, Paul Evdokimov, Alexander Schmemann, Eugen Ionescu, Camelia Pilat, Nae Ionescu și Oscar Wilde.

Părintele Cristian Munteanu este un hristocentric, pentru dânsul fiecare cuvânt al Mântuitorului Hristos are sens, „din păcate noi pierdem de multe ori sensul cuvintelor lui Hristos pentru că nu ni le asumăm ca sens al vieții noastre de creștin" (p. 142). Bazându-se pe Sfânta Scriptură observă cât de mare și profundă este învățătura lui Hristos, El fiind Însuși Învățătură prin tot ceea ce ne arătat, „i-a plăcut să fie om; în nicio carte nu vom întâlni tristețea Mântuitorului că este om..." (p. 51). Mântuitorul a pus accentul pe celălalt, „pe cel nesemnificativ, pe cel din umbră, și l-a scos la lumină; pentru că El însuși este lumină, așa cum ne așteaptă și pe noi să devenim lumină" (p. 92).

Hristos nu rămâne niciodată dator pentru frații lui, chiar dacă aproapele nu ne răsplătește solicitudinea. Cum îl putem urma real pe Hristos? încercând să fim oameni autentici, încercând să fim oameni onorabili, să nu ne mințim unii pe alții și să nu ne mințim pe noi înșine: „în minciuna față de noi înșine nu mai avem nicio rază de lumină și de dreptate față de cei din jurul nostru" (p. 150). Întâlnirea cu Hristos nu poate fi confortabilă, pentru că „întâlnirea cu Hristos înseamnă o luptă continuă cu patimile din tine să le descopere existența și apoi să lupți cu ele, să îți depășești condiția" (p. 191). Mântuitorul Hristos și-a dăruit toată dragostea Sa „în interesul personal al omului nu în interesul Lui personal" (p. 238). Părintele e realist,

ne spune că învățătura lui Hristos, după 2000 de ani, pare simplă, dar în simplitatea ei este greu de urmat, ea are în vedere schimbarea noastră, iar ca soluție El ne dă curajul, „îndrăzniți, Eu am biruit lumea" (Ioan 16,33).

Despre Fecioara Maria ne spune că este un dar al lui Dumnezeu făcut omenirii (p. 175), iar sfinții ne arată arată frumusețea de a fi (p. 181), sunt împreună lucrători cu noi și ne ajută să ne aducem aminte de modele (p. 231), .

În ceea ce privește omul, părintele Cristian Munteanu menționează că ,,nu reproșez ci îmi mărturisesc gândurile" (p. 220). Ar dori ca omul să conștientizeze starea sa de fiu al lui Dumnezeu, frate al aproapelui, dar azi nu mai are acea delicatețe a sufletului, așezarea de a fi onorabil cu sine însuși. „Atunci când ești onorabil cu tine însuți încerci să fii un om cinstit" (p. 144). Omul trăiește o patimă a momentului nu mai avem răbdare cu noi înșine și nici liniște sufletească pentru că liniștea sufletească vine dintr-o îndelungă rugăciune. e important să conștientizăm timpul rugăciunii pentru noi înșine. Uităm să avem o dragoste necondiționată. în dragostea necondiționată nu mai așteptăm ci dăruim (p. 145). Omul de azi asteaptă ca celălalt să recompenseze dragostea uitând că, „înainte de a avea boli trupești noi avem boli sufletești care ne conduc ce spre stări trupești ciudate dar și spre neliniști interioare. starea de neliniște interioară este o stare de boală" (p. 146).

Predica provoacă ascultătorul la frumos, la faptă, la dragoste, la autentic. „Ce folos că suntem noi mai creștini decât alții dacă nu știm să ne purtăm frumos?" (p. 46).

În împărăția lui Dumnezeu vom merge singuri dar vom merge cu toată „această așezare" a familiilor noastre, a neamului nostru, a lumii în care trăim și a ceea ce am făcut și am mărturisit în această lume și în această viață (p. 47). „Dumnezeu ne-a lăsat pe pământ nu neapărat pentru noi, ne-a lăsat pentru ceilalți" (p. 86). Omul este făcut să fie frumos dar trebuie să fie atent la frumusețea pe care o dăruiește. Există o frumusețe consumistă a contemporaneității, dar există și o frumusețe interioară, „o frumusețe duhovnicească ce ține de cuvântul pe care îl avem în noi, de mângâierea pe care știm să o aducem în casele noastre, de rabdarea pe care știm să o avem" (p. 149). Frumusețea nu este doar ceea ce se afișează pe față, frumusețea omului constă în ceea ce își adună el ca zestre pentru cei din jurul său, în ceea ce reușește să dăruiască celor din jurul său. Umanitatea fără generozitate nu poate să existe. o umanitate fără frumusețe nu mai este umanitate. propria noastră rațiune de a fi în această lume este să ne dobândim frumusețea (p. 163). S-ar putea ca toți să ne dorim o frumusețe la care să nu participăm. ... frumusețea este starea la care ne cheamă Dumnezeu. păcat că de multe ori ne oprim la această frumusețe trecătoare - frumoasă și ea, bună și ea, dar nu de folos mântuitor (p. 179). Există o frumusețe a curățeniei interioare care vine și din spovedanie, din starea conștiinței de sine și din dorința omului de a descoperi frumuseți. Omul nu poate fi un om frumos dacă nu are bunătate, „nu

poți fi un om frumos dacă nu știi să iubești, dacă nu ai jertfă" (p. 230).

Părintele Munteanu ne spune că în fața lui Dumnezeu nu contează omul de ieri, în fața lui Dumnezeu întotdeauna contează omul de astăzi, „omul din clipa aceasta" (p. 177). Provocarea pentru om constă în faptul că nu știm ziua nici ceasul când va veni Fiul Omului, Mirele căruia trebuie să îi oferim lumina candelelor noastre. Omul are responsabilități, cel mai ușor este să hulească și să stea deoparte, să se mire de toată prostia dimprejur, „dar mai greu este să faci ceva pentru nația ta, de acolo de unde ești, din locul în care te-a pus Dumnezeu" (p. 185).

Omul primește soluții: ar trebui să înțeleagă că suntem cu toții creatori, „nu suntem conțopisti ai vieții noastre, suntem creatori ai vieții noastre" (p. 167). Formula magică a oricărui creștin este „cred Doamne, ajută necredinței mele" (p. 185), aducându-ne aminte de tenacitatea creștinului, care trebuie să fie model pentru ceilalți, iar pacea trebuie să vină de la tine. Și, poate că cel mai greu proces al omului dintotdeauna a fost cel al curățirii de el însuși, smerenia (p. 222).

În predici se oglindește și tragicul omului contemporan „rădăcina noastră este Hristos. Dincolo de această rădăcină sunt mlădițele. Mlădițele sunt tot acest complex de lucrări pe care omul îl aduce în sine cu toată familia lui, chiar dacă o renegăm de foarte multe ori, spunand că suntem doar noi. Nu mai există familii, nu mai există frați, nu mai există surori, mătuși, nu mai avem neamuri, pentru că noi nu mai avem identitate" (p. 191). Uneori creștinul uită că atunci când acceptă sensul creștinătății sale, acceptă de fapt întâlnirea cu Hristos, „o întâlnire care ne provoacă la anumite atitudini de viață" (p. 221).

În relația cu aproapele ni se ne aduce aminte că în cel de lângă noi este frumusețea chipului lui Hristos. Aceasta ar trebui să fie o întâlnire bucuroasă, o comunicare a dragostei de a fi. Astfel se întâmplă uneori ca omul să rateze întâlnirea cu Hristos. Grija față de aproapele nu se consumă doar în banul pe care îl avem în buzunar, ci și prin tot ceea ce reușim să facem pentru cel de lângă noi: un cuvânt, un zâmbet, o vorbă, o stare. Putem cuceri aproapele, nu putem să îl cucerim prin falsitate, îl putem cuceri prin felul în care suntem prin realitatea în care ne desfășurăm existența. Omul intră în împărăția lui Dumnezeu „în măsura în care reușește să se smerească, să îl accepte pe cel de lângă el iubindu-l necondiționat" (p. 244).

Ni se aduce aminte adesea în carte că frecventarea bisericii are o importanță deosebită pentru că fiecare întâlnire cu Hristos este o continuare regăsire a sensului nostru. Participarea la Sfânta Liturghie este o mărturisire a dragostei pentru Dumnezeu și a încercării noastre de a limpezi apele tulburi în care ne ducem viața. La fiecare întâlnire cu Sfânta Liturghie ar fi bine să încercăm să ne corectăm atitudinile vieții după valorile pe care le avem (p. 151). Prezența în biserică este o anticipare a lumii de dincolo (p. 158). În cadrul Sfintei Liturghii noi nu suntem spectatori ci participanți. Participarea este mentală, este afectivă, dar este și trupească (p. 162). Sfânta

Liturghie este un exercițiu de comuniune, un exercițiu de comunitate, suntem împreună chiar dacă avem impresia că nu ne cunoaștem. Liturghia este o întâlnire cu Mântuitorul Hristos, în chipul jertfei nesângeroase. Noi participăm la Sfânta Liturghie, la serbarea întâlnirii cu Hristos, ca să ne întâlnimcu sfinții și cu aproapele în rugăciune, dar și cu noi înșine (p. 232). „Întâlnirea cu Dumnezeu nu ține de vreo logică. Taina nu se explică" (p. 233).

În biserică creștinul se modelează și în întâlnirea cu duhovnicul său. Prima formă de îmbunătățire este ascultarea duhovnicului „dar până să ajungi la această ascultare a duhovnicului trebuie să-l depistezi, să-l cauți și să ți-l dorești" (p. 83). Este bine să reușim să fim într-o ascultare totală de duhovnic (p. 133). Poziția duhovnicului este axiologică pentru tot ceea ce face creștinul în întâlnirea cu Dumnezeu (p. 234), fără duhovnic creșterea duhovnicească nu este posibilă.

Întâlnirea omului cu Dumnezeu este o întâlnire personală, particulară, care se face în rugăciunea de acasă sau la Cina din biserică (p. 69). Rugăciunea este un exercițiu continuu al inimii către minte și al minții către inimă (p. 40). Un loc important în viața creștinului îl are „Rugăciunea lui Iisus, care este o rugăciune de toată vremea, o rugăciune care ar fi important să ne liniștească și să ne readucă la starea în starea de a gândi frumos" (p. 92). Rugăciunea trebuie să fie făcută în stare de simplitate și de sinceritate. Părintele Cristian observă că omul are de multe ori clipe în care spune că se roagă și precizează că „rugăciunea ține de o stăruință care nu depinde de un timp anume. Este o stăruință a omului de zi și de noapte pentru a reuși să stai cu mintea rugăciune" (p. 176).

Subiectele prezentate mai sus sunt doar câteva din conținutul predicilor prezentate, la sfârșitul fiecăreia părintele rugându-se pentru un cât mai mare folos: „să dea Dumnezeu ca ziua de astăzi să fie un nou prilej de întâlnire cu noi înșine, de a înțelege că pe cărarea vieții avem nevoie de atitudine așezată, creștinească și civică. Să nu ne îmbătăm cu apă rece, ci să încercăm să ne rugăm mai mult lui Dumnezeu să ne lumineze pașii, spre Slava Sa și spre înțelesul vieții noastre ca urcuș către dumnezeire"(p. 157).

Cartea „Înțelesuri ale Evangheliei" mi-a hrănit sufletul și mintea cu înțelepciunea frumoasă și ordonată a unui părinte care își dovedește încă odată talentul oratoric și scriitoricesc. Părintele Cristian este sincer afirmând că „va trebui ca ceea ce vă spun aici să-mi impropriez ca mesaj în propria mea viață, iar dacă nu reușesc lucrul acesta înseamnă că am ratat momentul" (p. 165). Dânsul este un izvor de apă vie, lăsând să curgă în contemporaneitate curat și limpede învățătura Mântuitorului Hristos, asumându-și că „orice dar pe care îl primești, trebuie să știi să îl dăruiești mai departe, pentru că darul care rămâne la tine este un dar care nu își regăsește rodirea... să facem din viața noastră un continuu izvor de apă vie cum spune Mântuitorul Hristos" (p. 235).